

Sortera mer i Härnösand!

Det är bra att sortera sopor.

Här får du veta varför det är bra,
vad som händer med allt som samlas
in i Härnösand och var du kan läm-
na ditt sorterade avfall.

**HÄRNÖSAND
ENERGI & MILJÖ**

– Du kan lita på oss!

Svenskarna återvinner cirka 600 000 ton förpackningar varje år. Det är lika mycket som svenska folkets samlade kroppsvikt.

Svenskarna pantar 99 procent av alla 33 centiliters pantflaskor.

Färgat och ofärgat glas måste hållas separerat. Kommer det färgat glas bland det ofärgade klassas hela lasset som färgat. Bli det brist på ofärgad glasråvara måste vanliga råvaror användas i stället.

Det kan vara svårt att skilja på påsar av plast och metall. Ett tips är att krama ihop påsen till en boll. Behåller påsen bollformen är den av metall, om den vecklar upp sig är den av plast.

Förbränning av avfall är en viktig energikälla och täcker ungefär 10 procent av Sveriges totala fjärrvärmebehov. I städer med sopförbränningsanläggning kan andelen fjärrvärme från avfall uppgå till 30-40 procent.

Svenskarna lämnar in ungefär 10 miljoner lysrör och lågenergilampor på ett år. 97 procent av materialet i ett lysrör kan återvinnas i nya lysrör.

Vid återvinning av aluminium går det åt 95 procent mindre energi jämfört med att tillverka ny.

92 procent av alla glasförpackningar återvanns 2003. Det är betydligt mer än det uppsatta målet på 70%

Inget skräp här inte

Skräp, sopor, skit, rat, avfall. Kärt barn har många namn, men egentligen är de fel allihopa. Våra sopor är inte längre skräp.

Det mesta av vårt avfall, över 90 procent, kan återanvändas, återvinnas till nya produkter eller förbrännas till energi. Resten måste tas om hand på rätt sätt för att inte förstöra miljön.

Varför måste vi sortera allting?

Ja, det finns många skäl, först och främst förstås miljöskäl. Genom att sortera och återvinna förbättrar vi miljön både för oss själva och för kommande generationer. Men även ekonomiska skäl talar för sortering. Det kostar allt mer att slänga saker på fel ställe, både för dig som privatperson och för samhället. Dessutom finns det faktiskt lagar som säger att vi är skyldiga att sortera vårt avfall för återvinning.

Under 2003 lämnade vi i Härnösand in 13 177 ton (!) sorterat avfall till HEMAB för återvinning. Det är väldigt mycket. Men vi kan fortfarande bli bättre.

80 procent av all koppar som har utvunnits i världen används fortfarande.

Hälften av allt stål som tillverkas i världen kommer från återvunnet järnsrot.

Om vi lämnar in alla våra förpackningar av stål så skulle energin som sparas räcka till att värma upp 5 400 småhus per år.

Fiskeby Board i Norrköping tillverkar varje dag kartong av återvunna förpackningar motsvarande en rulle som är 3,5 meter bred och som räcker från Härnösand till Stockholm.

Om man ställer alla glasförpackningar som samlas in under ett år på en lång rad så räcker det nästan ett helt varv runt jorden.

Man kan återvinna stål, aluminium och glas hur många gånger som helst.

De plastförpackningar som återvinns i Sverige sparar energi motsvarande 100 000 fat olja.

Energiinnehållet i ett kilo plast är lika stort som i ett kilo olja.

Hårda fakta och sex myter om återvinning

Vår miljö är den stora vinnaren

Genom att sortera och återvinna avfallet så:

- Hushållar vi bättre med jordens resurser
- Hindrar vi spridningen av gifter och miljöförstörande ämnen i naturen

Jordens naturresurser är begränsade. Slit-och-släng-samhället kan vara bekvämt men är ohållbart i längden om vi vill ha nåt att lämna vidare till våra barn och barnbarn.

Vi måste se vårt avfall som den resurs det är. En del av det kan återanvändas om och om igen. Andra saker kan materialåtervinnas och få nytt liv i nya produkter. Till slut kan det energiåtervinnas.

Ännu viktigare är att ta hand om det farliga avfallet. Det säljs allt mer kemikalier och annat som är

skadligt för miljön. Men insamlingen ökar inte i samma takt. Det betyder att mycket av det farliga avfallet hamnar där det inte ska – i naturen.

Dessutom kan vi spara pengar

Det finns också starka ekonomiska skäl för att sortera. Sedan 2002 är det förbjudet att lägga brännbart avfall på tippen. Det du kastar i soptunnan går i stället till förbränning och blir till fjärrvärme.

Sopleveranserna från HEMAB kontrolleras kontinuerligt vid förbränningsanläggningen. För alla felkastade sopor får HEMAB betala straffavgifter, sorteringsavgifter och kostnader för onödiga transporter. Om dessa kostnader ökar tvingas vi höja renhållningstaxan och i slutändan blir

det alltså dyrare för dig. När det gäller förpackningar har du som konsument redan betalat för återvinningen vid köpet. Det ligger inbakat i priset. Att slänga till exempel en konservburk i soptunnan är alltså dubbelt dumt. Dels brinner den inte upp, dels får du betala för den två gånger.

för deponering, som innebär att det kostar pengar att lägga sopor på tippen. Denna skatt kommer att öka om de förväntade resultaten uteblir. Riksdagen har också stiftat en lag som innebär att var och en faktiskt är skyldig att sortera sitt avfall för återvinning.

Och sen finns det lag på sortering

Det finns tydliga politiska direktiv, från både riksdag, regering och kommunen, om att öka återvinningen av sopor. Bland annat har vi numera en avfallsskatt

I HÄRNÖSANDS KOMMUNS AVFALLSPLAN FÖR ÅREN 2003-2005 STÅR FÖLJANDE ÖVERGRIPANDE MÅL:

- Avfallsmängderna ska minska genom hushållning, källsortering, återanvändning, energiutvinning och kompostering
- Avfallets miljöpåverkan ska minimeras
- Transportarbetets miljöpåverkan ska begränsas
- Avfallshanteringen ska förbättras, till exempel genom ökad tillgänglighet till insamlingsställen och miljöanpassade deponianläggningar

MYT & FAKTA

MYT – Det är ingen mening att sortera. Allt blandas ändå och körs till samma ställe!

FAKTA Det vore dumt att blanda ihop olika sorters avfall för att bränna eller lagra på soptippen. HEMAB skulle få betala höga avgifter och skatter. När vi skickar iväg sorterat avfall för återvinning får vi i stället betalt för det.

MYT & FAKTA

MYT – Det är ingen idé att skilja på färgat och ofärgat glas. Det hämtas ändå av samma lastbil!

FAKTA Att det kan se ut som om avfallet blandas beror på att glaset hämtas av lastbilar med separata fack. Flerfacksbilar, som tar olika avfall i samma lass, blir allt vanligare.

MYT & FAKTA

MYT – Miljön förlorar mer än den vinner när soporna ska transporteras långa sträckor!

FAKTA Visst ökar transporterna när sopsorteringen ökar. Men i de allra flesta fall är miljövinsten betydligt större än den förlust som uppstår vid transporten. Soptransporterna ska också vägas mot de transporter som krävs vid nytillverkning. Skogsråvara har exempelvis ofta lång väg att åka. Transporterna blir också allt mer effektiva genom bättre logistik, flerfacksbilar m m. Men i enstaka fall kan det vara mer miljöriktigt att bränna avfallet på närmare håll. Det beror på typen av avfall, geografiskt läge m m.

MYT & FAKTA

MYT – Det går åt så mycket energi för att diska ur förpackningarna att det är meningslöst att återvinna!

FAKTA Undvik att diska med rinnande varmvatten, förpackningarna behöver inte vara kliniskt rena. Det räcker att skölja bort det värsta, för hygienens skull. Dina förpackningar passerar många händer på vägen till återvinning.

Om varje invånare lämnade in sina kapsyler till återvinning under ett år skulle stålet räcka till 2 200 nya personbilar.

Mängden pappersförpackningar (exkl wellpapp) som återvinns i Sverige motsvarar drygt en miljon träd.

Var tredje pappersförpackning i en butik är tillverkad av återvunna förpackningar.

Kapsyljakten är en tävling för fjärde- och femteklassare. Bäst hittills är en klass i Skåne. 1999 samlade de ihop nästan 5 ton kapsyler. Sedan 1995 har Kapsyljakten gett 388,3 ton.

Under 2003 återvanns HEMAB 13 177 ton sorterat avfall på Miljöcentralen och på soptippen i Ålandsbro.

Återvinning i Härnösand i siffror: 1276 ton returpapper, 653 ton wellpapp, 386 ton returkartong, 294 ton glasförpackningar, 156 ton plast, 332 ton metallförpackningar, 469 ton metallsrot, 231 ton elektronikskrot.

50 674 stycken lysrör lämnades in till HEMAB under 2003 och skickades vidare till Bjästa för återvinning.

Hushållsavfall består till största delen av så kallat förnyelsebart material – biobränsle och bidrar därför bara marginellt till en ökning av växthuseffekten då det förbränns.

Sanningen om vart allt du sorterar tar vägen

Brännbart avfall

Går för närvarande till sopförbränningsanläggningen i Umeå.

Returpapper

Går till Sundsbruk, Timrå för mellanlagring. Därifrån transporteras papperet till Hylte bruk i Halland och blir till exempel pizzakartonger. Kontorspapper skickas till Lilla Edet utanför Göteborg och blir till exempel toalett- och hushållspapper.

Pappersförpackningar

Grovsorteras på Miljöcentralen. Wellpapp transporteras till Obbola utanför Umeå och blir till ny wellpapp. Övriga pappersförpackningar skickas till Fiskeby och blir bland annat kartong till gipsskivor. Pappersförpackningar kan återvinnas 5-7 gånger. För varje gång blir dock fibrerna kortare och till slut går de till energiåtervinning.

Hårda plastförpackningar

Det finns många sorter och kvaliteter, de finaste är fullt jämför-

bara med ny råvara. Hårdplasten måste därför sorteras noggrant. Grovsorteringen sker i Härnösand och finsorteringen i Strömsbruk. Därifrån skickas olika kvaliteter vidare åt andra håll för att bli nya plastprodukter. I Strömsbruk tillverkas också staketstolpar och kabelskydd av återvunnen plast. Den plast som inte går att använda i nya produkter energiåtervinnas genom förbränning.

Mjuka plastförpackningar

Energiinnehållet i plaster är många gånger lika högt som i olja. Det mesta av den insamlade mjukplasten går därför till energiåtervinning. Då Härnösands hushållssopor numera skickas till Umeå för förbränning har insamlingen av mjukplast upphört. Mjukplasten ska i stället kastas i soptunnan.

Metallförpackningar

Skickas till Huddinge och Hallstahammar. I Huddinge separeras stål från aluminium med hjälp av en stor magnet. Vid smältverken i Smedjebacken (stål) och Älmhult (aluminium) smälts sedan metallerna ned och blir till ny råvara i nya produkter. Metall kan återvinnas hur många gånger som helst.

Metallsrot

Skickas till Skellefteå där metallerna sorteras och därefter återvinnas som ny råvara. Metall kan återvinnas hur många gånger som helst.

Glasförpackningar

Insamlat glas går till Svensk Glas-återvinning i Hammar, Askersund som i sin tur säljer det vidare till olika glasbruk. Det mesta smälts om till nya flaskor och burkar, en del krossas och används i glasull och en liten del används som beståndsdel i betong. Glas kan återvinnas hur många gånger som helst.

Det är viktigt att inte blanda färgat glas med ofärgat.

Batterier

Skickas till RagnSells i Stockholm för sortering. Blybatterier skickas till Landskrona för återvinning. Nickel- och kadmiumbatterier återvinnas i Oskarshamn. Batterier som innehåller kvicksilver skickas till SAKAB i Kumla.

Bilbatterier

Går via Timrå till Landskrona där blyet återvinnas.

Elektriskt och elektroniskt avfall

(datorer och tillbehör, TV, musik- anläggningar och övrig elektronik) Går först till en förbehandlingsanläggning i Sundsvall där miljöfarliga ämnen som kvicksilver, nickel, kadmium och PCB sorteras bort och skickas till SAKAB i Kumla. Därefter återvinnas andra metaller som guld, koppar, järn och aluminium. Det som blir kvar går till särskilda förbränningsanläggningar med rökgasrening och energiåtervinning.

Kyl och frys

Går till Bjästa Återvinning där kylmedlen töms och tas om hand. Därefter återvinnas metaller och annat.

Övriga vitvaror

(spisar, diskmaskiner, tvättmaskiner etc) Demonteras på Rönngatans Demontering i Härnösand. Metallerna skickas till Skellefteå för återvinning, övrigt material omhändertas på ett miljörättigt sätt.

Lysrör, lågenergilampor och glödlampor

Skickas till Bjästa Återvinning där lamporna mals sönder. Tungmetallerna, bland annat kvicksilver, separeras och binds till kemiskt stabila föreningar. I stort sett allt annat material kan återvinnas och användas i produktion av nya lysrör.

El-element, lysrörsarmaturer

Demonteras på Rönngatans Demontering i Härnösand. Metallerna skickas till Skellefteå för återvinning, övrigt material omhändertas på ett miljörättigt sätt.

Farligt avfall

(färgrester, kemikalier, oljor m m) Sorteras hos RagnSells i Stockholm. Tas sedan om hand på olika sätt. Det mesta skickas till SAKAB i Kumla och förbränns vid mycket höga temperaturer. Kviksilverhaltigt avfall stabiliseras för mellanlagring hos SAKAB.

Asbest

Asbest är inte farligt så länge det ligger stilla. HEMAB har tillstånd att gräva ned asbest på tippen i Ålandsbro.

Trä

Flisas på tippen i Ålandsbro. Därefter går det till förbränning.

Impregnerat trä

Kan innehålla arsenik, krom och andra farliga ämnen. Går till SAKAB i Kumla, som har en anläggning för förbränning av impregnerat trä.

Deponirest

Det som återstår när allt som går att återanvända, återvinna eller förbränna har sorterats ut. Restavfallet läggs på tippen i Ålandsbro. Målet är att denna mängd ska minska mer och mer.

MYT & FAKTA

MYT – Tillgången på nytt stål och aluminium är så stor att det är onödigt att återvinna!

FAKTA Den stora miljövinsten vid metallåtervinning är att det går åt betydligt mindre energi. Att nytillverka aluminium kräver 20 gånger mer energi än att återvinna. Nytt stål kräver 4 gånger mer energi. Dessutom går både stål och aluminium att återvinna hur många gånger som helst utan att kvaliteten försämras.

MYT & FAKTA

MYT – I Sverige, som har så mycket skog, är det meningslöst att återvinna papper och pappersförpackningar!

FAKTA Det är billigare och mer energieffektivt att återvinna än att göra papper och nya förpackningar av skogsråvara.

Här kan du lämna ditt sorterade avfall

På Miljöcentralen och på Soptippen i Ålandsbro kan du lämna i stort sett allt ditt sorterade avfall. Byggavfall, trädgårdsavfall och större mängder asbest kan endast lämnas på Soptippen. Tidningar och förpackningar kan också

lämnas vid någon av de övriga 22 återvinningsstationerna som finns i Härnösands kommun. Vid stationen i Hälledal kan du dessutom lämna farligt avfall. På kartorna ser du var återvinningsstationerna finns.

Centrala Härnösand:

- Simhallen, p-platsen
- ICA Kvantum Härnöhallen
- Industriegatan/Höglandsvägen
- Järpvägen
- Landgrensskolan
- Krukmakaregatan
- Murberget, Sehlstedtsvägen
- OBS Stormarknad
- Olof Högbergsgatan
- Skeppsbron
- Skyttevägen
- Tullportsgatan
- Ångströmsgatan

Ytterområden:

- Antjärn
- Brunne
- Hemsön
- Hälledal
- Häggdänger
- Utansjö
- Viksjö
- Ålandsbro, Näslandsvägen

Liten lathund till var du ska lämna avfallet i Härnösand

AVFALLSSLAG	LÄMNAS PÅ	AVFALLSSLAG	LÄMNAS PÅ
Tidningar	Miljöcentralen/Soptippen/Återvinningsstation	Glödlampor	Miljöcentralen/Soptippen
Pappersförpackningar	Miljöcentralen/Soptippen/Återvinningsstation	Elelement/Lysrörsarmaturer	Miljöcentralen/Soptippen
Hårda plastförpackningar	Miljöcentralen/Soptippen/Återvinningsstation	Datorer och tillbehör	Miljöcentralen/Soptippen
Metallförpackningar	Miljöcentralen/Soptippen/Återvinningsstation	TV, musikanläggningar	Miljöcentralen/Soptippen
Färgade glasförpackningar	Miljöcentralen/Soptippen/Återvinningsstation	Övrig elektronik	Miljöcentralen/Soptippen
Ofärgade glasförpackningar	Miljöcentralen/Soptippen/Återvinningsstation	Vitvaror, ej kyl och frys	Miljöcentralen/Soptippen
Mjuka plastförpackningar	Soptippen	Vitvaror, kyl och frys	Ring så hämtar vi hos dig
Batterier	Miljöcentralen/Soptippen/Återvinningsstation	Metallskrot	Miljöcentralen/Soptippen
Bilbatterier	Miljöcentralen/Soptippen	Trä	Miljöcentralen/Soptippen
Olja	Miljöcentralen/Soptippen	Impregnerat trä, större mängder	Soptippen
Farligt avfall	Miljöcentralen/Soptippen/Hälledal	Impregnerat trä, små mängder	Miljöcentralen/Soptippen
Asbest, större mängder	Soptippen	Deponirest	Miljöcentralen/Soptippen
Asbest, små mängder	Miljöcentralen/Soptippen	Byggavfall	Soptippen
Lysrör	Miljöcentralen/Soptippen	Trädgårdsavfall	Soptippen
Lågenergilampor	Miljöcentralen/Soptippen		

**HÄRNÖSAND
ENERGI & MILJÖ**

– Du kan lita på oss!

Tel 0611-55 75 00 • Fax 0611-55 75 01 e-post: info@hemab.se • www.hemab.se